

Jaarverslag 2022 - Toezicht Wmo 2015 & Jeugdwet

Inleiding

De gemeente Midden-Groningen is verantwoordelijk voor een correcte (deel)uitvoering van de Wmo 2015 en de Jeugdwet. Toezichthoudende taken op het gebied van kwaliteit, doel- en rechtmatigheid zijn hierin aan te merken als een wettelijke en maatschappelijke verplichting.

De uitvoering van het toezicht op de Wmo 2015 en de Jeugdwet vraagt om specifieke kennis en ervaring. Voor de uitvoering hiervan worden medewerkers van Visible Onderzoek & Advies ingezet, aangezien zij hiermee in ruime mate kennis en ervaring hebben opgedaan. Daarnaast worden enkele toezichthoudende werkzaamheden, vallend onder de formele controles binnen de (Regeling) Jeugdwet, door het RIGG uitgevoerd¹.

Om de belangen van (kwetsbare) inwoners te beschermen, zijn toezicht en handhaving van groot belang. De inwoner moet erop kunnen vertrouwen dat publieke middelen, in dit geval bedoeld voor zorg en ondersteuning aan kwetsbare inwoners, op een juiste manier worden besteed. Dit betekent dat de inwoner erop mag vertrouwen dat er maatregelen genomen worden om misstanden te voorkomen en te bestrijden. Maar ook dat het nalevingsgedrag van inwoners en zorgaanbieders continue wordt bevorderd. We spreken dan ook wel over preventief en repressief toezicht.

Zowel het toezicht op de kwaliteit van de geboden ondersteuning en ook het toezicht op rechtmatige besteding van zorggelden, draagt bij aan het verbeteren van de ondersteuning aan inwoners. Immers, daar waar gelden onrechtmatig worden besteed, krijgt de inwoner minder ondersteuning dan gewenst of mogelijk, gegeven de beschikbare middelen. Daar waar de kwaliteit van de geboden ondersteuning te wensen over laat, kan dit schadelijk zijn voor de inwoners en de duur van de benodigde ondersteuning onnodig verlengen. Het toezicht omvat in principe alle ondersteunings²- en financieringsvormen³ binnen de Wmo 2015 en Jeugdwet⁴.

Dit jaarverslag beoogt een beeld te geven van de werkwijze van de Toezichthouder(s) Wmo & Jeugdwet, de in 2022 uitgevoerde onderzoeken en de resultaten hiervan. Daarnaast worden leerpunten, risico's, trends en ontwikkelingen benoemd. Als laatste wordt vooruitgeblekt op het toezicht in 2023.

---

¹ Alleen gecontracteerde aanbieders, het RIGG voert geen formele controles uit naar PGB-gefinancierde aanbieders; formele controles zijn benodigd, alvorens materiële en detailcontroles ingezet kunnen worden.

² Het toezicht op Beschermd Wonen is door alle Groninger gemeenten (vooralsnog) ondergebracht bij de centrumgemeente; ook het toezicht op calamiteiten en geweld is door Midden-Groningen voor het kalenderjaar 2022 ondergebracht bij de centrumgemeente.

³ Met name gecontracteerde aanbieders (zorg in natura) en PGB-gefinancierde ondersteuning

⁴ De gemeente Midden-Groningen is inzake de Jeugdwet primair verantwoordelijk voor het toezicht op rechtmatigheid; het toezicht op de kwaliteit van jeugdhulp is een primaire verantwoordelijkheid voor de IGJ.

Werkwijze

Een onderzoek door de Toezichthouder(s) Wmo & Jeugdwet wordt gestart naar aanleiding van signalen of naar aanleiding van zogenaamd risico en/of thema gestuurd toezicht. De uit te voeren onderzoekshandelingen worden uitgewerkt in een plan van aanpak op maat, afhankelijk van de casus. Voorbeelden van onderzoekshandelingen zijn dossieronderzoek, internet research, het houden van interviews, het vorderen van inlichtingen bij derden en het verrichten van waarnemingen.

Signalen

Een signaal is een teken waarmee een melder wijst op een in zijn ogen ontoelaatbare situatie. Deze signalen kunnen afkomstig zijn van externe personen of bedrijven en ook van interne collega's komen. De signalen kunnen toezien op vermoedens van fraude, onrechtmatig handelen of niet integer handelen, maar ook op vermoedens van onvoldoende kwaliteit van geboden ondersteuning en/of onveilige situaties voor cliënten. Uiteraard kan er ook sprake zijn van combinaties van factoren in één signaal. Zo kunnen er ook dossiers onderzocht worden waarbij de focus zowel op de kwaliteit van de geleverde ondersteuning als de rechtmatigheid van de bestedingen ligt.

Risico gestuurd toezicht

Bij risico gestuurd toezicht wordt het toezicht uitgevoerd op basis van risico's die bijvoorbeeld blijken uit een uitgevoerde risicoanalyse. Gedacht kan worden aan onderzoeken naar aanbieders die in een korte periode een forse omzetsijging laten zien. Of aanbieders waarvan de bedrijfsstructuur ondoorzichtig is.

Thema gestuurd toezicht

Bij thema gestuurd toezicht wordt het toezicht uitgevoerd op basis van thema's. Denk aan onderzoeken naar aanbieders waarvan de beschikbare data afwijkt van het gemiddelde van een grote groep aanbieders, over bijvoorbeeld uitnutting van indicaties. Of onderzoeken naar aanbieders die in het JMV-dashboard⁵ als risicovol naar voren komen.

---

⁵ <https://vng.nl/nieuws/interactieve-tool-brengt-risicos-zorgaanbieders-in-kaart>

Aantal onderzoeken

In 2022 zijn vijf risico gestuurde onderzoeken opgestart. Dit betrof steekproefsgewijze onderzoeken naar de kwaliteit van ondersteuning. Daarnaast zijn 16 signalen in beeld geweest, welke verrijkt werden en waarna indien nodig onderzoek werd opgestart. Ook zijn er zes meldingen vanuit de centrumgemeente Groningen ontvangen, betreffende calamiteiten of geweldsincidenten bij en door gecontracteerde zorgaanbieders. Aangezien de toezichhouders van de gemeente Groningen gemandateerd zijn tot het uitvoeren van het calamiteitenonderzoek, zijn deze berichten ter kennisname aangenomen.

Totaalbeeld	Totaal
Risico gestuurd onderzoek afgerond	3
Risico gestuurd nog in onderzoek	2
Thema gestuurd in onderzoek of in onderzoek te nemen	1
Signaal gestuurd onderzoek afgerond	8
Signaal gestuurd onderzoek nog in onderzoek	8
Calamiteiten meldingen	6
TOTAAL IN BEELD	28

Lopende dossiers

Op het moment van schrijven van het jaarverslag zijn nog acht aanbieders in onderzoek naar aanleiding van signalen. Hierbij gaat het hoofdzakelijk om dossiers waarbij de signalen doen vermoeden dat er sprake kan zijn van onrechtmatig declareren of zelfs frauduleus handelen.

Resultaten onderzoeken

In 2022 werden drie risico gestuurde onderzoeken afgerond. Hierbij werden verbeterpunten aangetroffen met betrekking tot de kwaliteit van ondersteuning. Gedacht kan worden aan:

- de zorgaanbieder voert geen risico-inventarisaties uit op cliëntniveau;
- interventies worden wel in het cliëntdossier beschreven, maar niet onderbouwd;
- doelen in het ondersteuningsplan zijn niet SMART geformuleerd;
- de zorgaanbieder heeft geen protocollen ontwikkeld die toezien op het omgaan met agressie, grensoverschrijdend gedrag, middelengebruik en preventie van suïcide;
- medewerkers zijn niet geschoold in het omgaan met agressie;
- de zorgaanbieder evalueert het ondersteuningsplan één keer per jaar i.p.v. de vereiste twee keer per jaar;
- de zorgaanbieder brengt bij haar cliënten niet actief onder de aandacht, dat zij gebruik kunnen maken van onafhankelijke cliëntondersteuning of een cliëntvertrouwenspersoon.

De aangetroffen tekortkomingen waren echter niet van dien aard, dat direct ingrijpen noodzakelijk werd geacht.

Naar drie signalen is meer uitgebreid onderzoek verricht. Voor de overige signalen kon na verrijking geen grond gevonden worden om nader onderzoek in te stellen. Binnen de drie dossiers die nader zijn onderzocht, werd in twee gevallen vastgesteld dat sprake was van onrechtmatigheden.

De opvolging van onderzoeksrapporten is belegd bij de beleidsmedewerkers, zij zullen nadere informatie verstrekken hieromtrent.

Adviezen/verbeteringen naar aanleiding van onderzoeken

De toezichthouders verzamelen ten behoeve van hun onderzoeken informatie. Deze informatie geeft niet alleen een goed beeld van de situatie bij de zorgaanbieders, maar bijvoorbeeld ook van de werkprocessen binnen de gemeente. Dit heeft in de afgelopen jaren geleid tot een flink aantal adviezen; bijvoorbeeld met betrekking tot het heroverwegen van de formuleringen in contracten en het aanpassen van beschikkingen. Deze adviezen zijn ter harte genomen en aanpassingen werden doorgevoerd. Naar aanleiding van de in 2022 afgeronde onderzoeken, werd dan ook slechts één (kleine) verbetermogelijkheid gevonden. Dit heeft geleid tot een advies welke betrekking heeft op een onderdeel van het gehanteerde toetsingskader.

Werkplan 2022 versus verrichte werkzaamheden

De beoogde capaciteitsverdeling voor 2022 was:

- 60% preventief/proactief toezicht
- 30% signaal gestuurd toezicht
- 10% overige werkzaamheden

Alhoewel het niet werkbaar is om de verdeling exact bij te houden, leeft het gevoel dat het percentage preventief en reactief onderzoek ongeveer gelijk zal zijn geweest (45%). Op signaal gestuurd toezicht is dus meer ingezet dan gepland, dit heeft te maken met de aard en omvang van de signalen die zijn ontvangen. Het besluit om al dan niet signalen op te pakken en hier capaciteit voor in te zetten, werd in overleg met beleidsmedewerkers genomen.

De invulling van het preventieve toezicht beoogde een tweetal onderdelen:

- kwaliteit Wmo-ondersteuning
- rechtmatigheid Jeugdhulp

In 2022 zijn voorbereidingen getroffen om het rechtmatigheidstoezicht op Jeugd uit te kunnen voeren. Ook is daar op kleine schaal mee gestart. Komend jaar is meer ruimte om dit onderdeel groter aan te pakken. Het preventieve toezicht op de kwaliteit van Wmo-ondersteuning is uitgevoerd zoals beoogd werd.

De overige werkzaamheden genoemd in het werkplan zijn (eveneens) uitgevoerd conform plan.

Risico's/trends/ontwikkelingen

Landelijk is steeds meer aandacht voor de wijze waarop het toezicht op de Wmo 2015 en Jeugdwet door gemeenten is georganiseerd. Eind 2022 heeft de staatssecretaris bij de Tweede kamer aangegeven te onderzoeken of het gemeentelijke toezicht steviger kan worden verankerd in de wet. Daarnaast is hij onder andere voornemens een stimuleringsprogramma op te zetten en nader te bepalen wat de gewenste schaalgrootte is van het Wmo-toezicht. Naar verwachting zal de uitkomst hiervan zijn dat het schaalniveau moet aansluiten bij het niveau waarop aanbieders gecontracteerd zijn. Binnen Midden-Groningen is het toezicht reeds op het niveau van contractering ingericht (Wmo 2015).

Het toezicht op de Jeugdwet staat landelijk nog steeds in de kinderschoenen. Wel komt er steeds meer aandacht voor binnen gemeenten, mede omdat de Jeugdhulp een flink deel van de totale zorguitgaven beslaat. Een goed zicht op de rechtmatigheid hiervan is dus gewenst. Daarom zijn we voornemens om in 2023 ongeveer 30% van de beschikbare capaciteit op het rechtmatigheidstoezicht op Jeugdhulp in te zetten.

Vooruitblik 2023

Tot op heden werd het toezicht op de Wmo 2015 en Jeugdwet uitgevoerd door medewerkers van Visible Onderzoek & Advies. De benodigde capaciteit voor uitvoering van het toezicht breidde zich echter dusdanig uit (naar 2 Fte), dat is besloten om het toezicht te gaan inbesteden. Het jaar 2023 zal derhalve grotendeels in het teken staan van die investering, wat onder andere betekent dat nieuwe (interne) toezichthouders zullen worden aangesteld en opgeleid. De medewerkers van Visible hebben hier reeds aan bijgedragen en zullen dit in 2023 blijven doen. Als doelstelling is geformuleerd dat de “eigen” toezichthouders vanaf 2024 het gros van de toezichtstaken zelfstandig kunnen uitvoeren. Mogelijk zal op onderdelen ook in 2024 nog externe kennis en expertise gewenst zijn.